

DBR.050.18.2024.JL
Warszawa, 04 października 2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,
w odpowiedzi na interpelację nr 4615 Pana Posła Michała Kołodziejczaka w sprawie udzielania pierwszej pomocy, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych informacji.

Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2024 r., poz. 652; dalej: ustawa o PRM) definiuje pierwszą pomoc jako zespół czynności podejmowanych w celu ratowania osoby w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego wykonywanych przez osobę znajdującą się w miejscu zdarzenia, w tym również z wykorzystaniem wyrobów medycznych, wyposażenia wyrobów medycznych, systemów i zestawów zabiegowych, w rozumieniu przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/745 z dnia 5 kwietnia 2017 r. w sprawie wyrobów medycznych, zmiany dyrektywy 2001/83/WE, rozporządzenia (WE) nr 178/2002 i rozporządzenia (WE) nr 1223/2009 oraz uchylecia dyrektyw Rady 90/385/EWG i 93/42/EWG (Dz. Urz. UE L 117 z 05.05.2017, str. 1, z późn. zm.), oraz produktów leczniczych wydawanych bez przepisu lekarza dopuszczonych do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opisany wyżej stan nagłego zagrożenia zdrowotnego to stan polegający na nagłym lub przewidywanym w krótkim czasie pojawieniu się objawów pogarszania zdrowia, którego bezpośrednim następstwem może być poważne uszkodzenie funkcji organizmu lub uszkodzenie ciała lub utrata życia, wymagający podjęcia natychmiastowych medycznych czynności ratunkowych i leczenia. Należy podkreślić, iż art. 4 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym nakłada na świadka zdarzenia obowiązek powiadomienia o tym zdarzeniu podmiotów ustawowo powołanych do niesienia pomocy osobom w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

Ponadto, art. 162 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny (Dz.U. z 2024 r. poz. 17) stanowi, iż kto człowiekowi znajdującemu się w położeniu grożącym bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu nie udziela pomocy, mogąc jej udzielić bez narażenia siebie lub innej osoby na niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Odpowiadając na pytania nr 1, 2 i 5 należy podkreślić, iż działania Ministerstwa Zdrowia ukierunkowane są na stałe wspieranie kształcenia obywateli w zakresie udzielania pierwszej pomocy osobom w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego. Zajęcia edukacyjne w tym zakresie zostały przewidziane już w **podstawach programowych wychowania przedszkolnego oraz podstawach programowych kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół**, zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o PRM. Wymóg kształcenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy został również zawarty w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. z 2017 r. poz. 860, z późn. zm.), które wśród efektów kształcenia

wspólnie dla wszystkich zawodów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy (BHP) **zakłada, iż uczeń kończący edukację potrafi udzielać pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach przy pracy oraz w stanach zagrożenia zdrowia i życia.** Kształcenie zawodowe jest realizowane w szkołach ponadpodstawowych: branżowej szkole I stopnia, technikum, branżowej szkole II stopnia oraz szkole policealnej. Kształcenie zawodowe jest realizowane także na kwalifikacyjnych kursach zawodowych prowadzonych przez podmioty, o których mowa w art. 117 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737, z późn. zm.), oraz na kursach umiejętności zawodowych, wskazanych w przepisach w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych.

Niezależnie od powyższego, na pracodawców zgodnie z art. 209¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2023 r. poz. 1465 ze zm.), **nałożono obowiązek:**

- 1) zapewnienia środków niezbędnych do udzielania pierwszej pomocy w nagłych wypadkach, zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników;
- 2) **wyznaczenia pracowników do:**
 - a) **udzielania pierwszej pomocy,**
 - b) wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i ewakuacji pracowników;
- 3) **zapewnienia łączności ze służbami zewnętrznymi wyspecjalizowanymi w szczególności w zakresie udzielania pierwszej pomocy w nagłych wypadkach, ratownictwa medycznego oraz ochrony przeciwpożarowej.**

Należy podkreślić, iż **udzielanie pierwszej pomocy to także element szkoleń bezpieczeństwa i higieny pracy, zarówno wstępnych jak i okresowych.** Zostało to ujęte w § 3 Rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. z 2024 r. poz. 1327), określając szkolenia jako m. in. **nabycie umiejętności wykonywania pracy w sposób bezpieczny dla siebie i innych osób, postępowania w sytuacjach awaryjnych oraz udzielenia pomocy osobie, która uległa wypadkowi.** Ten sam akt prawny reguluje kwestie częstotliwości szkoleń udzielania pierwszej pomocy w ramach szkoleń okresowych dla poszczególnych grup pracowników u danego pracodawcy. W zależności od rodzaju wykonywanej pracy, nie rzadziej niż raz w roku, raz na trzy lata, raz na pięć lat, bądź nie rzadziej niż raz na sześć lat.

Z kolei w art. 23 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami wskazano, iż **szkolenie osoby ubiegającej się o uzyskanie uprawnienia do kierowania motorowerem lub pojazdem silnikowym jest prowadzone zgodnie z programem szkolenia i obejmuje naukę udzielania pierwszej pomocy przeprowadzaną w formie wykładów i zajęć praktycznych.** W § 9 ust 1. pkt. 1 Rozporządzenia z dnia 4 marca 2016 r. Ministra Infrastruktury i Budownictwa w sprawie szkolenia osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami, instruktorów i wykładowców (Dz.U. z 2018 r. poz. 1885) liczba godzin dla zajęć w zakresie części teoretycznej szkolenia nie może być mniejsza niż:

- 4 godziny zajęć teoretycznych i ćwiczeń w zakresie udzielania pierwszej pomocy ofiarom wypadków drogowych - dotyczy prawa jazdy kategorii A1, A2, A, B1, B, T i pozwolenia,
- 1 godziny zajęć teoretycznych i ćwiczeń w zakresie udzielania pierwszej pomocy ofiarom wypadków drogowych - dotyczy prawa jazdy kategorii AM.

Szczegółowy program szkolenia dla osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami silnikowymi, motorowerami lub tramwajami stanowi Załącznik 1 do ww. Rozporządzenia.

Należy tu także wspomnieć, iż szkolenia w zakresie pierwszej pomocy, m.in. dla osób, które chcą nabyć wiedzę i umiejętności do udzielania pierwszej pomocy osobie w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego, realizują również inne podmioty w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Podmioty te w celu realizacji szkoleń powinny spełnić nałożone przepisami wymagania niezbędne doprowadzenia danej działalności, określone m.in. w ustawie z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024 r., poz. 236, z późn. zm.), ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy, jak również w przepisach

wynikających z ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2024 r., poz. 750, z późn. zm.).

Mając na uwadze powyższe, edukacją z pierwszej pomocy są obejmowani wszyscy obywatele, chcący nabywać i podnosić umiejętności w tym zakresie. Kształcenie organizowane jest przez uprawnione podmioty w Polsce i w różnych formach, np.: instruktażu, szkoleń, kursów, seminariów lub samokształcenia. Ministerstwo Zdrowia utworzyło zakładkę w swoim serwisie internetowym pn.: „[Pierwsza pomoc](#)”, która jest jedną z form komunikacji ze społeczeństwem w zakresie promowania oraz zachęcania świadków zdarzeń do udzielania pomocy poszkodowanym. **MZ przygotowało także oddzielną stronę internetową informującą o systemie Państwowe Ratownictwo Medyczne w Polsce i zawierającą instrukcje udzielania pierwszej pomocy – również w atrakcyjnej formie dla najmłodszych: <https://ratownictwomedyczne.mz.gov.pl/>**

Ponadto istnieje możliwość zainstalowania na urządzeniach mobilnych aplikacji **MojeIKP**. Na jej głównej stronie znajduje się zakładka „Pierwsza pomoc”. Uzyskanie potrzebnych informacji możliwe jest także bez logowania się, co znacznie ułatwia dostęp do zawartości. Dokładny opis działania wraz z instruktażem dostępny jest pod adresem strony internetowej:

<https://pacient.gov.pl/internetowe-konto-pacjenta/poznaj-mojeikp#ezdrowie>

Dodatkowo, pracownicy Ministerstwa Zdrowia biorą udział w pokazach udzielania pierwszej pomocy (np. podczas obchodów Dnia Dziecka Kancelarii Prezesa Rady Ministrów oraz na imprezie „Zabiegana Mama” na Stadionie Narodowym).

W odniesieniu do pytania 3 interpelacji uprzejmie informuję, iż ustawa o Państwowym Ratownictwie Medycznym nie zawiera regulacji dotyczących monitorowania skuteczności programów edukacyjnych z zakresu udzielania pierwszej pomocy, tak jak ma to miejsce w przypadku kursów w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy, gdzie uregulowane są kwestie dotyczące m.in. obowiązku uzyskania zatwierdzenia programu takiego kursu, jak również kontroli jego realizacji przez wojewodę właściwego ze względu na siedzibę podmiotu prowadzącego ten kurs. W przypadku kursów z zakresu udzielania pierwszej pomocy, to na podmiotach je organizujących spoczywa obowiązek zapewnienia uczestnikom możliwości uzyskania aktualnej i niezbędnej wiedzy oraz umiejętności do jej udzielania osobom w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego. Należy jednocześnie podkreślić należy, iż zgodnie z art. 8 ust. 2 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym, zajęcia edukacyjne w zakresie udzielania pierwszej pomocy mogą być realizowane z udziałem: lekarzy systemu, pielęgniarek systemu, ratowników medycznych oraz nauczycieli posiadających odpowiednie przygotowanie, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 sierpnia 2009 r. w sprawie przygotowania nauczycieli do prowadzenia zajęć edukacyjnych w zakresie udzielania pierwszej pomocy (Dz. U. Nr 139, poz. 1132).

Odnosząc się do pytania 4, informuję, że w przypadku zakładów pracy, obiektów użyteczności publicznej czy budynków wielkopowierzchniowych zapewnienie dostępu do AED jest inicjatywą oddolną, podejmowaną przez pracodawców lub zarządców nieruchomości.

W systemie ochrony zdrowia wykorzystywane są informacje dotyczące AED, podawane do publicznej wiadomości przez organizacje społeczne. Ponadto usługa przeglądania oraz pobierania danych przestrzennych o AED została utworzona na podstawie porozumienia pomiędzy Głównym Geodetą Kraju a Stowarzyszeniem OpenStreetMap Polska.

W serwisie www.geoportal.gov.pl dodano nową warstwę „Defibrylatory” umożliwiającą przeglądanie mapy z lokalizacją AED na obszarze Polski. Warstwa dostępna jest w drzewku

warstw, w sekcji „Obiekty użyteczności publicznej”¹ i prezentuje dane z usługi Web Map Service. Informacje udostępniane za pośrednictwem wyżej wymienionych usług są weryfikowane przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii w zakresie poprawności. Należy zaznaczyć, że wiedza dot. używania defibrylatora przekazywana jest na kursie z zakresu udzielania pierwszej pomocy, zaś umiejscowienie najbliższego AED względem miejsca zdarzenia jest ustalane poprzez aplikację. Zawartość merytoryczna danych obejmująca informacje o dokładnej lokalizacji, dostępności do urządzenia czy ich sprawności wprowadzana jest również przez społeczność tworzącą mapy dostępne pod adresami stron: <http://www.ratujzsercem.pl/Map.aspx> oraz <https://aed.openstreetmap.org.pl/#map=6/52/20>. Powyższe informacje dostępne są również na stanowiskach dyspozytorów medycznych w tzw. Uniwersalnym Module Mapowym. Dyspozytor medyczny może pokierować osobę udzielającą pierwszej pomocy do miejsca, gdzie znajduje się defibrylator. Dyspozytor medyczny ma obowiązek poinstruować osobę wzywającą o sposobie udzielenia pierwszej pomocy, w tym z użyciem AED, i wspierać ją do momentu przybycia zespołu ratownictwa medycznego.

Reasumując, kwestie związane z udzielaniem pierwszej pomocy są uregulowane w wielu aktach prawnych, nie tylko w tych wydanych przez Ministra Zdrowia. Coraz więcej osób jest przeszkolonych w tym zakresie w ramach systemu oświaty, przez pracodawców czy ubiegając się o prawo jazdy. Ministerstwo Zdrowia prowadzi liczne kampanie informacyjne i promocyjne oraz dostarcza narzędzi wspierających osoby udzielające pierwszej pomocy.

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Marek Kos
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/

¹ Adres strony Geoportal z aktywną warstwą: https://mapy.geoportal.gov.pl/imap/lmgp_2.html?gpmmap=gp0